

ശ്രീഃ
ശ്രീമതേ രാമാനുജായ നമഃ
ശ്രീമതേ നിഗമാന്തമഹാദേശികായ നമഃ
ശ്രീസീതാലക്ഷ്മണഭരതശത്രുഘ്നഹനുമാസമേത ശ്രീരാമചന്ദ്ര പരബ്രഹ്മണേ നമഃ

ശ്രീമദ്രാമായണേ വാൽമീകീയേ ആദികാവ്യേ യുദ്ധകാണ്ഡേ

॥ ത്രയോവിംശത്യധികശതതമഃ സർഗഃ ॥

This document has been prepared by

Sunder Kidāmbi

with the blessings of

ശ്രീ രംഗരാമാനുജ മഹാദേശികൻ

His Holiness śrīmad āṇḍavan śrīraṅgam

ശ്രീഃ
ശ്രീമതേ രാമാനുജായ നമഃ
ശ്രീമതേ നിഗമാന്തമഹാദേശികായ നമഃ
ശ്രീസീതാലക്ഷ്മണഭരതശത്രുഘ്നഹനുമത്സമേത ശ്രീരാമചന്ദ്ര പരബ്രഹ്മണേ നമഃ

|| ത്രയോവിംശത്യധികശതതമഃ സർഗഃ ||

അയോധ്യാം ഗച്ഛൻ ശ്രീരാമോ സീതാം മാർഗസ്ഥാനാന്യദർശയത്

അനുജ്ഞാതം തു രാമേണ
തദ് വിമാനമനുത്തമം |
ഹംസയുക്തം മഹാനാദ -
മുത്പപാത വിഹായസം || 6.123.1 ||

പാതയിത്യാ തതശ്ചക്ഷുഃ
സർവതോ രഘുനന്ദനഃ |
അബ്രവീൻമൈമിലീം സീതാം
രാമഃ ശശിനിഭാനനാം || 6.123.2 ||

കൈലാസശിവരാകാരേ
ത്രികൂടശിവരേ സ്ഥിതാം |
ലങ്കാമീക്ഷസ്യ വൈദേഹി
നിർമിതാം വിശ്വകർമ്മണാ || 6.123.3 ||

ഏതദായോധനം പശ്യ
മാംസശോണിതകർമ്മം |
ഹരീണാം രാക്ഷസാനാം ച
സീതേ വിശസനം മഹത് || 6.123.4 ||

ഏഷ ദത്തവരഃ ശേതേ
 പ്രമാമീ രാക്ഷസേശ്വരഃ |
 തവ ഹേതോർവിശാലാക്ഷി
 നിഹതോ രാവണോ മയാ || 6.123.5 ||

കുന്ദകർണോത്ര നിഹതഃ
 പ്രഹസ്തുശ്ച നിശാചരഃ |
 ധൂമ്രാക്ഷശ്ചാത്ര നിഹതോ
 വാനരേണ ഹനുമതാ || 6.123.6 ||

വിദ്യുൻമാലീ ഹതശ്ചാത്ര
 സുഷേണേന മഹാത്മനാ |
 ലക്ഷ്മണേനേന്ദ്രജിച്ഛാത്ര
 രാവണീർനിഹതോ രണേ || 6.123.7 ||

അംഗദേനാത്ര നിഹതോ
 വികടോ നാമ രാക്ഷസഃ |
 വിരുപാക്ഷശ്ച ദുഷ്ടേഷ്കേഷാ
 മഹാപാർശ്വമഹോദരൗ || 6.123.8 ||

അകമ്പനശ്ച നിഹതോ
 ബലിനോന്യേ ച രാക്ഷസാഃ |
 ത്രിശിരാശ്ചാതികായശ്ച
 ദേവാന്തകനരാന്തകൗ || 6.123.9 ||

യുദ്ധോൻമത്തശ്ച മത്തശ്ച
 രാക്ഷസപ്രവരാവുഭൗ |
 നികുന്ദശ്ചൈവ കുന്ദശ്ച
 കുന്ദകർണാത്മജൗ ബലീ || 6.123.10 ||

വജ്രദംശ്രുശ്ച ദംശ്രുശ്ച
 ബഹവോ രാക്ഷസാ ഹതാഃ |
 മകരാക്ഷശ്ച ദുർധർഷോ
 മയാ യുധി നിപാതിതഃ || 6.123.11 ||

അകമ്പനശ്ച നിഹതഃ
 ശോണിതാക്ഷശ്ച വീര്യവാൻ |
 യുപാക്ഷശ്ച പ്രജംഘശ്ച
 നിഹതൗ തു മഹാഹവേ || 6.123.12 ||

വിദ്യുജ്ജിഹ്വോത്ര നിഹതോ
 രാക്ഷസോ ഭീമദർശനഃ |
 യജ്ഞശത്രുശ്ച നിഹതഃ
 സുപ്ലഷ്ടശ്ച മഹാബലഃ || 6.123.13 ||

സൂര്യശത്രുശ്ച നിഹതോ
 ബ്രഹ്മശത്രുസ്തഥാപരഃ |
 അത്ര മന്ദോദരീ നാമ
 ഭാർയാ തം പര്യദേവയത് || 6.123.14 ||

സപത്നീനാം സഹസ്രേണ
 സാഗ്രേണ പരിവാരിതാ |
 ഏതത് തു ദൃശ്യതേ തീർഥം
 സമുദ്രസ്യ വരാനനേ || 6.123.15 ||

യത്ര സാഗരമുത്തീര്യ
 താം രാത്രിമുഷിതാ വയം |
 ഏഷ സേതുർമയാ ബദ്ധഃ
 സാഗരേ ലവണാർണവേ || 6.123.16 ||

തവ ഹേതോർവിശാലാക്ഷി
 നലസേതുഃ സുദുഷ്കരഃ |
 പശ്യ സാഗരമക്ഷോഭ്യം
 വൈദേഹി വരുണാലയം || 6.123.17 ||

അപാരമിവ ഗർജ്ജന്തം
 ശംഖശുക്തിസമാകുലം |
 ഹിരണ്യനാഭം ശൈലേന്ദ്രം
 കാഞ്ചനം പശ്യ മൈമിലി || 6.123.18 ||

വിശ്രമാർഥം ഹനുമതോ
 ഭിത്ത്യാ സാഗരമുത്ഥിതം |
 ഏതത് കൃക്ഷൗ സമുദ്രസ്യ
 സ്തന്ധാവാരനിവേശനം || 6.123.19 ||

അത്ര പൂർവം മഹാദേവഃ
 പ്രസാദമകരോദ് വിഭുഃ |
 ഏതത് തു ദൃശ്യതേ തീർഥം
 സാഗരസ്യ മഹാത്മനഃ || 6.123.20 ||

സേതുബന്ധ ഇതി ഖ്യാതം
 ത്രൈലോക്യേന ച പൂജിതം |
 ഏതത് പവിത്രം പരമം
 മഹാപാതകനാശനം || 6.123.21 ||

അത്ര രാക്ഷസരാജോഽയ -
 മാജഗാമ വിഭീഷണഃ |
 ഏഷാ സാ ദൃശ്യതേ സീതേ
 കിഷ്കിന്ധാ ചിത്രകാനനാ || 6.123.22 ||

സുഗ്രീവസ്യ പുരീ രമ്യ
 യത്ര വാലീ മയാ ഹതഃ |
 അഥ ദൃഷ്ട്വാ പുരീം സീതാ
 കിഷ്കിന്ധാം വാലിപാലിതാം || 6.123.23 ||

അബ്രവീത് പ്രശ്രിതം വാക്യം
 രാമം പ്രണയസാധ്യസാ |
 സുഗ്രീവപ്രിയഭാർയാഭി -
 സ്താരാപ്രമുഖതോ നൃപ || 6.123.24 ||

അന്യേഷാം വാനരേന്ദ്രാണാം
 സ്ത്രീഭിഃ പരിവൃതാ ഹൃഹം |
 ഗന്തുമിച്ഛേ സഹായോദ്യാം
 രാജധാനീം ത്വയാ സഹ || 6.123.25 ||

ഏവമുക്തോഽഥ വൈദേഹ്യാ
 രാഘവഃ പ്രത്യവാച താം |
 ഏവമസ്ത്വിതി കിഷ്കിന്ധാം
 പ്രാപ്യ സംസ്ഥാപ്യ രാഘവഃ || 6.123.26 ||

വിമാനം പ്രേക്ഷ്യ സുഗ്രീവം
 വാക്യമേതദുവാച ഹ |
 ബ്രൂഹി വാനരശാർദൂല
 സർവാൻ വാനരപുംഗവാൻ || 6.123.27 ||

സ്ത്രീഭിഃ പരിവൃതാഃ സർവേ
 ഹൃയോദ്യാം യാന്തു സീതയാ |
 തഥാ ത്വമപി സർവാഭിഃ
 സ്ത്രീഭിഃ സഹ മഹാബല || 6.123.28 ||

അഭിത്യരയ സുഗ്രീവ
 ഗച്ഛാമഃ പ്ലവഗാധിപ |
 ഏവമുക്തസ്തു സുഗ്രീവോ
 രാമേണാമിതതേജസാ || 6.123.29 ||

വാനരാധിപതിഃ ശ്രീമാം -
 സ്തൈശ്ച സർവൈഃ സമാവൃതഃ |
 പ്രവിശ്യാന്തഃപുരം ശീഘ്രം
 താരാമുദ്വിക്ഷ്യ സോബ്രവീത് || 6.123.30 ||

പ്രിയേ ത്വം സഹ നാരീഭി -
 ര്വാനരാണാം മഹാത്മനാം |
 രാഘവേണാഭ്യനുജ്ഞാതാ
 മൈമിലീപ്രിയകാമ്യയാ || 6.123.31 ||

ത്യര ത്വമഭിഗച്ഛാമോ
 ഗൃഹ്യ വാനരയോഷിതഃ |
 അയോധ്യാം ദർശയിഷ്യാമഃ
 സർവാ ദശരഥസ്ത്രിയഃ || 6.123.32 ||

സുഗ്രീവസ്യ വചഃ ശ്രുത്വാ
 താരാ സർവാംഗശോഭനാ |
 ആഹൂയ ചാബ്രവീത് സർവാ
 വാനരാണാം തു യോഷിതഃ || 6.123.33 ||

സുഗ്രീവേണാഭ്യനുജ്ഞാതാ
 ഗന്തും സർവൈശ്ച വാനരൈഃ |
 മമ ചാപി പ്രിയം കാർയ -
 മയോധ്യാദർശനേന ച || 6.123.34 ||

പ്രവേശം ചൈവ രാമസ്യ
 പൗരജ്ഞാനപദൈഃ സഹ |
 വിഭൃതിം ചൈവ സർവാസാം
 സ്ത്രീണാം ദശരഥസ്യ ച || 6.123.35 ||

താരയാ ചാഭ്യനുജ്ഞാതാഃ
 സർവാ വാനരയോഷിതഃ |
 നേപഥ്യവിധിപൂർവം തു
 കൃത്യാ ചാപി പ്രദക്ഷിണം || 6.123.36 ||

അധ്യാരോഹൻ വിമാനം തത്
 സീതാദർശനകാക്ഷയാ |
 താഭിഃ സഹോത്ഥിതം ശീഘ്രം
 വിമാനം പ്രേക്ഷ്യ രാഘവഃ || 6.123.37 ||

ഋഷ്യമുകസമീപേ തു
 വൈദേഹീം പുനരബ്രവീത് |
 ദൃശ്യത്യേസൗ മഹാൻ സീതേ
 സവിദ്യുദിവ തോയദഃ || 6.123.38 ||

ഋഷ്യമുകോ ഗിരിവരഃ
 കാഞ്ചനൈർധാതുദിർവൃതഃ |
 അത്രാഹം വാനരേന്ദ്രേണ
 സുഗ്രീവേണ സമാഗതഃ || 6.123.39 ||

സമയശ്ച കൃതഃ സീതേ
 വധാർഥം വാലിനോ മയാ |
 ഏഷാ സാ ദൃശ്യതേ പമ്പാ
 നലിനീ ചിത്രകാനനാ || 6.123.40 ||

ത്വയാ വിഹീനോ യത്രാഹം
 വിലലാപ സുദുഃഖിതഃ |
 അസ്യാസ്തീരേ മയാ ദൃഷ്ട്യാ
 ശബരീ ധർമചാരിണീ || 6.123.41 ||

അത്ര യോജനബാഹുശ്ച
 കബന്ധോ നിഹതോ മയാ |
 ദൃശ്യത്യേസൗ ജനസ്ഥാനേ
 ശ്രീമാൻ സീതേ വനസ്തിതിഃ || 6.123.42 ||

ജടായുശ്ച മഹാതേജാ -
 സ്തുവ ഹേതോർവിലാസിനി |
 രാവണേന ഹതോ യത്ര
 പക്ഷിണാം പ്രവരോ ബലീ || 6.123.43 ||

ഖരശ്ച നിഹതോ യത്ര
 ദുഷ്ഘ്നശ്ച നിപാതിതഃ |
 ത്രിശിരാശ്ച മഹാവീര്യോ
 മയാ ബാണൈരജിഹ്വഗൈഃ || 6.123.44 ||

ഏതത് തദാശ്രമപദ -
 മസ്മാകം വരവർണിനി |
 പർണശാലാ തഥാ ചിത്രാ
 ദൃശ്യതേ ശുഭദർശനേ || 6.123.45 ||

യത്ര ത്വം രാക്ഷസേന്ദ്രേണ
 രാവണേന ഹൃതാ ബലാത് |
 ഏഷാ ഗോദാവരീ രദ്യാ
 പ്രസന്നസലിലാ ശുഭാ || 6.123.46 ||

അഗസ്ത്യസ്യാശ്രമശ്ചൈവ
 ദൃശ്യതേ കദലീവൃതഃ |
 ദീപ്തശ്ചൈവാശ്രമോ ഹ്യേഷ
 സുതീക്ഷ്ണസ്യ മഹാത്മനഃ || 6.123.47 ||

ദൃശ്യതേ ചൈവ വൈദേഹി
 ശരഭംഗാശ്രമോ മഹാൻ |
 ഉപയാതഃ സഹസ്രാക്ഷോ
 യത്ര ശക്രഃ പുരന്ദരഃ || 6.123.48 ||

അസ്മിൻ ദേശേ മഹാകായോ
 വിരാധോ നിഹതോ മയാ |
 ഏതേ തേ താപസാ ദേവി
 ദൃശ്യന്തേ തനുമധ്യമേ || 6.123.49 ||

അത്രിഃ കുലപതിർയത്ര
 സൂർയവൈശ്യാനരോപമഃ |
 അത്ര സീതേ ത്വയാ ദൃഷ്ട്വാ
 താപസീ ധർമചാരിണീ || 6.123.50 ||

അസൗ സുതനു ശൈലേന്ദ്ര -
 ശ്ചിത്രകൂടഃ പ്രകാശതേ |
 അത്ര മാം കൈകയിപുത്രഃ
 പ്രസാദയിതുമാഗതഃ || 6.123.51 ||

ഏഷാ സാ യമൂനാ രദ്യാ
 ദൃശ്യതേ ചിത്രകാനനാ |
 ഭരദ്യാജാശ്രമഃ ശ്രീമാൻ
 ദൃശ്യതേ ചൈഷ മൈഥിലി || 6.123.52 ||

ഇയം ച ദൃശ്യതേ ഗംഗാ
 പുൺയാ ത്രിപഥഗാ നദീ |
 നാനാദ്വിജഗണാകീർണാ
 സമ്പ്രപുഷ്പിതകാനനാ || 6.123.53 ||

ശൃംഗവേരപുരം ചൈതദ്
 ഗുഹോ യത്ര സഖാ മമ |
 ഏഷാ സാ ദൃശ്യതേ സീതേ
 സരയൂർയുപമാലിനീ || 6.123.54 ||

ഏഷാ സാ ദൃശ്യതേ സീതേ
 രാജധാനീ പിതൂർമമ |
 അയോധ്യാം കുരു വൈദേഹി
 പ്രണാമം പുനരാഗതാ || 6.123.55 ||

തതസ്തേ വാനരാഃ സർവേ
 രാക്ഷസാഃ സവിഭീഷണാഃ |
 ഉത്പത്യോത്പത്യ സംഹൃഷ്ടാ -
 സ്താം പുരീം ദദൃശുസ്തദാ || 6.123.56 ||

തതസ്തു താം പാണ്ഡുരഹർദ്യമാലിനീം
 വിശാലകക്ഷ്യാം ഗജവാജിഭിർവൃതാം |
 പുരീമപശ്യൻ പ്ലവഗാഃ സരാക്ഷസാഃ
 പുരീം മഹേന്ദ്രസ്യ യഥാമരാവതീം || 6.123.57 ||

|| ഇത്യാർഷേ ശ്രീമദ്രാമായണേ വാൽമീകീയേ ആദികാവ്യേ
 യുദ്ധകാണ്ഡേ ത്രയോവിംശത്യധികശതതമഃ സർഗഃ ||